

УДК 687.03:677.017

ЗМІСТОВЕ НАПОВНЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКСПЕРТИЗА ТРИКОТАЖУ»

Л.Є. ВАСИЛЬЄВА

Київський національний університет технологій і дизайну

Статтю присвячено визначенню порядку проведення експертизи та методам оцінки якості трикотажу і змістовому наповненню дисципліни «Експертиза трикотажу», вивчення якої передбачене у рамках підготовки фахівців за спеціалізацією «Технологія, дизайн та експертиза трикотажу»

На сьогоднішній день виробництвом трикотажних полотен, трикотажних та панчішно-шкарпеткових виробів з урахуванням малого бізнесу займаються понад 300 підприємств. Враховуючи сучасний стан та перспективи розвитку трикотажної галузі в Україні є потреба у фахівцях з експертизи трикотажу. У відповідності до навчальних планів підготовки магістрів у 2014-2015 н.р. на кафедрі технології трикотажного виробництва планується перший випуск фахівців за відкритою новою спеціалізацією «Технологія, дизайн та експертиза трикотажу».

Об'єкт та методи дослідження

Об'єкт дослідження – зміст навчальної дисципліни «Експертиза трикотажу». В роботі використано метод аналізу й синтезу інформації з питань проведення експертизи та оцінки якості трикотажних полотен і виробів.

Постановка завдання

Визначити номенклатуру показників якості трикотажних полотен та виробів за даними діючої технологічної й нормативно-правової документації. Встановити порядок проведення експертизи трикотажних полотен і виробів та методи оцінки їх якості.

Результати та їх обговорення

Незважаючи на проблеми, пов'язані з кризовою ситуацією в економіці, підприємства трикотажної галузі продовжують випускати трикотажні вироби високої якості. Сучасне трикотажне обладнання має великі технологічні можливості, які не завжди використовуються у повній мірі через низку причин. На даному етапі розвитку легкої промисловості трикотажні підприємства не мають достатньої кількості сучасних трикотажних машин, обсяги виробництва трикотажних виробів збільшуються дуже повільно через перенасиченість ринку товарами зарубіжного виробництва та економічну кризу. У таких умовах якість продукції та її ціна відіграють найважливішу роль у досягненні конкурентоспроможності вітчизняних товарів на внутрішньому та зовнішньому ринках трикотажних полотен та виробів. Якість продукції може бути забезпечена лише в тому випадку, якщо на підприємстві буде функціонувати система управління якістю, невід'ємним елементом якої є високий рівень професійних знань інженерних працівників, які проектують та здійснюють технологічні процеси виготовлення трикотажу.

Наявність та якість нормативно-правової бази технологічних процесів являються незмінною вимогою забезпечення високої якості товарів трикотажної промисловості. Тому в сучасних ринкових умовах важливою умовою якісної підготовки молодих спеціалістів є вивчення нормативно-правових документів, які відносяться до галузі виробництва трикотажних товарів.

У навчальному процесі питанням якості та споживчих властивостей трикотажних виробів приділяється велика увага. Під час видачі завдання на проектування трикотажних полотен чи (та)

виробів студентів обов'язково знайомлять з діючими стандартами на визначений вид продукції. При цьому обов'язковою умовою є виконання вимог як з обов'язкових показників якості (вид та сировинний склад, лінійна густина, лінійні виміри виробів, щільність в'язання тощо), так і обов'язкових спеціалізованих (поверхнева густина, розтяжність, залишкові деформації та інше). В даний час у трикотажній галузі діють міждержавні стандарти (ГОСТ) та національні стандарти України (ДСТУ). Розроблені в Україні стандарти дають сучасне трактування положень, які відносяться до області виробництва товарів у ринкових умовах. Це стандарти на волокна та нитки текстильні, їх види та дефекти (ДСТУ 2136-93); полотна текстильні, їх види та дефекти (ДСТУ 2201-93); якість продукції та її оцінювання (ДСТУ 2925-94); полотна та вироби трикотажні, трикотажне хутро, їх класифікація і номенклатура показників якості (ДСТУ 3045-95); дефекти трикотажних полотен та виробів (ДСТУ 2077-92); норми та методи оцінювання трикотажних полотен (ДСТУ 3823-98) та інші. Вивчення зазначених нормативних документів та їх використання у проектуванні трикотажних полотен та виробів у навчальному процесі є обов'язковим. Наявність необхідної нормативно-правової матеріально-технічної бази дозволяє не лише використовувати її у навчальному процесі під час підготовки інженерів-технологів трикотажного виробництва, а й створює передумови для відкриття нової спеціалізації підготовки фахівців під назвою «Технологія, дизайн та експертиза трикотажу».

Експертиза (від. лат - досвідчений) – розгляд, дослідження експертом якихось справ, питань, що потребують спеціальних знань (наприклад медична експертиза, судова, і т.д.). Експертиза – це дослідження об'єкту, яке виконується компетентними фахівцями (експертами) на основі об'єктивних фактів з метою отримання достовірного рішення поставленого завдання.

Експерт – фахівець, який володіє спеціальними знаннями, професійними навичками та досвідом, працює у експертних установах, має дозвіл та повноваження на експертну діяльність. Фахівець, який здійснює експертизу, повинний мати базову освіту, володіти професійними знаннями та кон'юнктурою ринку товарів, що досліджуються. У товарознавстві об'єктом експертизи являється товар. Незнання елементарних правил визначення якості трикотажу як з боку покупців, так і з боку продавців, компенсується проведенням експертиз, що дозволяє уникнути судових розглядів. Предметом експертизи товару є споживчі властивості, асортимент, якість і кількість товару, достовірність товару, вартість товару. Існують різні види експертиз: товарознавчі, споживчі, митні, страхові, банківські. Споживча експертиза визначає якість товару, в тому числі вживаного, причини утворення дефектів і(або), відсоток зниження якості за наявністю дефектів. Експертні організації мають бути незалежними. Експертні організації і експерти, що працюють як індивідуальні підприємці, проводять експертизу товарів за замовленням фізичних і юридичних осіб. Замовлення на проведення експертизи оформлюється у вигляді договору встановленої форми, довгострокової письмової заявки з гарантією замовника.

Експертиза трикотажних виробів проводиться відповідно до задачі, поставленої замовником експертизи. Спочатку експерт проводить загальне ознайомлення з пред'явленою на експертизу партією товару: перевіряє наявність супровідних документів; встановлює належність партії до пред'явлених документів; ознайомлюється з умовами складування та зберігання товару, зі станом упаковки, маркування виробів; уточнює асортимент, кількість виробів, гатунок за артикулами, моделями тощо. На підставі результатів ознайомлення з партією товару експерт ухвалює рішення про можливість виконання поставленого перед ним завдання [1].

Визначення і оцінка якості трикотажних полотен та виробів виконуються в незалежних лабораторіях, акредитованих уповноваженими організаціями, у тому числі у випробувальних центрах у наступному порядку. *Перший етап* - визначення номенклатури показників товару, яке проводиться на основі номенклатури показників якості, встановленої в нормативних документах, що регламентують якість товару і (чи) на основі показників, заявлених у контракті, показників, заявлених замовником для проведення дослідження. *Другий етап* – вибір методу перевірки якості товару (вибірковий або суцільний). Вибір здійснюється з урахуванням мети, поставленої замовником, і вимог, що містяться в контрактних (договірних) умовах. *Третій етап* – вибір методів визначення показників якості і видів випробувань. Вибір методів визначення показників якості товару здійснюється на основі вимог і рекомендацій нормативних документів (технічних регламентів, стандартів). *Четвертий етап* – визначення умов і місця проведення випробувань. *П'ятий етап* – відбір зразків або проб. Залежно від виду експертизи і завдання, поставленого замовником, зразки можуть відбиратися: безпосередньо експертом; комісією, що включає експерта і представників підприємств; безпосередньо представником замовника. Від правильності відбору проб залежить достовірність визначення якості усєї товарної партії, оскільки результати оцінки проби переносяться на партію в цілому. На всі види трикотажу (трикотажні полотна, трикотажні вироби, трикотажні галантерейні вироби, трикотажне хутро) та сировину, з якої виготовляється трикотаж, розроблені державні стандарти номенклатури показників якості, на відповідність яким і проводиться перевірка якості трикотажу під час експертизи.

Оцінка якості товарів – це сукупність операцій, що включає вибір номенклатури показників якості оцінюваного товару, визначення значень цих показників і їх порівняння з базовими значеннями. Оцінка якості товарів проводиться виробничими і торговими підприємствами, експертними організаціями; освітніми та науковими установами. На виробництві оцінка якості товарів здійснюється під час запуску у виробництво нової продукції, аналізі динаміки якості, аудиті якості та оцінці ефективності роботи підприємства. У торгівлі оцінка якості товарів проводиться при формуванні торгового асортименту товарів, аналізі якості реалізованих товарів. Основними методами оцінки якості товарів у торгівлі є реєстраційний і органолептичний методи. В експертних організаціях оцінка якості проводиться за заявками споживачів в рамках експертизи якості товару. Метою оцінки є визначення рівня якості або дефектності товару [2-4].

В освітніх і наукових установах оцінка якості, проводиться у навчальному процесі та при проведенні наукових досліджень. Основою оцінки якості товару є кваліметрія. Кваліметрія – це теорія оцінки якості будь-яких об'єктів (створюваних, що використовуються, що впливають на суб'єкт). Це наука кількісної оцінки якості товарів. Предмет кваліметрії – кількісні та не кількісні методи оцінки якості. Оцінка якості товару проводиться шляхом зіставлення показників якості товару з показниками якості аналогічного за призначенням (базового) зразкового товару або до нормативних вимог стандартів і технічних умов. У результаті порівняння визначається рівень якості. Рівень якості товару – це відносна характеристика якості товару, що базується на порівнянні значень показників якості оцінюваного товару з базовими значеннями: відповідних показників

За фізико-статистичними ознаками методи визначення якості трикотажних товарів підрозділяються на органолептичні, вимірювальні, інструментальні, розрахункові, експертні, реєстраційні та соціологічні [1].

Органолептичні методи вважаються класичними, вони найбільш прості й базуються на безпосередньому сприйнятті властивостей товару за допомогою органів відчуття, які є реакцією центральної нервової системи на зовнішні подразнення. Результат оцінки може мати якісний або кількісний характер центральної нервової системи. Результат оцінки має якісний характер.

Вимірювальні методи використовуються для визначення кількісних та якісних показників товару за допомогою спеціальних технічних засобів. Підсумком дослідження є результат вимірювань, що виражається у конкретних одиницях вимірювання. В трикотажних полотнах у процесі вимірювань визначається: щільність, лінійна густина пряжі та ниток, поверхнева густина, довжина нитки у петлі та інш.).

Розрахункові методи засновані на використанні теоретичних і (або) емпіричних залежностей показників якості продукції від її параметрів. Вони використовуються при проектуванні товарів, коли він не може бути ще об'єктом експериментальних досліджень. Розрахунковий метод може застосовуватися при проектуванні трикотажних полотен для визначення показників щільності та поверхневої густини полотна, продуктивності в'язального обладнання.

Експертні методи засновані на визначенні значень показників якості за якісними та кількісними оцінками експертів. Сутність методів полягає в тому, що експерти під час досліджень товарів самі встановлюють номенклатуру якісних ознак і їх бальну значущість. Експертні методи застосовуються у випадку, коли неможливо або важко використовувати більш об'єктивні методи (вимірювальний або розрахунковий). Для визначення якості експертним методом формується експертна комісія, яка складається з експертної і робочої груп. Робоча група організовує процедуру експертного обговорення, опитування, математико-статистичну обробку результатів і аналіз експертної оцінки. В рамках експертного методу може проводитися бальна оцінка. Для проведення бальної оцінки складаються різноманітні шкали. Схема алгоритму експертної оцінки представлена на рисунку.

Розрахункові методи засновані на використанні теоретичних і (або) емпіричних залежностей показників якості продукції від її параметрів. Вони використовуються при проектуванні товару, коли він не може бути об'єктом експериментальних досліджень. Саме такий метод застосовується при проектуванні трикотажних полотен та виробів

Регстраційні методи – це методи визначення значень показників якості товару на основі спостереження і підрахунку числа певних подій, наприклад, визначення кількості дефектів у рулоні трикотажного полотна.

Соціологічні методи – це методи визначення значень показників якості товару, які здійснюються на основі збору і аналізу думок фактичних або можливих споживачів [1, 4].

Нова спеціалізація передбачає введення до навчального плану нового лекційного курсу «Експертиза трикотажу», який вивчатиметься студентами у 9 семестрі після оволодіння студентами знаннями та вміннями з профільюючих дисциплін, а саме: «Основи технології трикотажу», «Основи теорії в'язання», «Основи теорії візерункового трикотажу», «Основи технології виробів заданої форми» та «Функціональні групи в'язальних машин». У контексті вивчення цих дисциплін трикотаж розглядається як продукція трикотажних підприємств у рамках технологічного процесу та як предмет споживання. Продукція трикотажних підприємств, яка переходить у сферу реалізації та використання, надалі розглядається як товар, тобто як об'єкт комерційної діяльності та предмет споживання. Тому дисципліна

«Експертиза трикотажу» передбачає не лише вивчення теоретичних основ, методів та порядку проведення експертизи, а й вивчення основоположних питань товарознавства трикотажу: його характеристики як об'єкта комерційної діяльності, забезпечення кількості та якості в сфері оборту; ідентифікація трикотажних товарів і їх інформаційне забезпечення. У рамках даного начального курсу передбачено також розгляд питання правової бази експертизи, державного контролю та нагляду за виконанням вимог стандартів, правил і норм, відповідальності за порушення нормативних документів, міжнародного співробітництва в області стандартизації, метрології та сертифікації. В результаті вивчення дисципліни студент повинен вміти застосовувати отримані знання на практиці.

Задачі дисципліни: вивчення теоретичних основ експертизи трикотажних товарів, її видів та особливостей; оволодіння науковими знаннями та практичними навичками в галузі систематизації та кодування трикотажних товарів; визначення номенклатури споживчих властивостей товару та набуття навичок їх аналізу; аналіз факторів, які впливають на формування споживчих властивостей та якості; здобуття знань в області збереження споживчих властивостей у процесі транспортування, збереження,

підготовки до реалізації та використання; засвоєння методів оцінки рівня якості та конкурентоспроможності товарів; оволодіння методами дослідження та контролю якості товарів; оволодіння навичками проведення та оформлення результатів експертизи трикотажних товарів.

Висновки

Визначено змістове наповнення та задачі дисципліни «Експертиза трикотажу» для студентів спеціалізації «Технологія, дизайн та експертиза трикотажу».

ЛІТЕРАТУРА

1. Кулачѳв С.Л., Лифиц И.М. Товароведение, експертиза товаров и стандартизация. – М., 2009, 163с.
2. Галик І.С., Семак Б.Д. Товарознавство трикотажних товарів. – К.: Укоопосвіта, 2001, 346с.
3. З.Павлов В.І , Мишко О.В. , Опѳонова І.В., Павлиха Н.В. Основи стандартизації, сертифікації та ідентифікація товарів. – К.: Кондор, 2009, 229 с.
4. Моисеенко Н.С. Товароведение непродовольственных товаров. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2009, 380 с.

Надійшла 13.07.2010

УДК 378.02:372.8

ПЛАНУВАННЯ ЗМІСТУ І ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО ПРОЦЕСУ

В.К. ГАЙДАМАКА, Л.М. ГРИЦАЄНКО

Київський національний університет технологій та дизайну

У роботі представлені рекомендації щодо планування змісту і організації навчального процесу, зокрема вимоги до нормативних документів, порядок їх розробки, послідовність погодження та затвердження

У зв'язку з входженням України в освітній та науковий простір Європи та в умовах ринкової економіки вимоги до рівня кваліфікації фахівців постійно змінюються, що потребує адекватних змін в управлінні їх підготовкою. Одним із дієвих напрямків управління якістю підготовки фахівців з вищою освітою є процесний підхід, який у порівнянні з функціонально-структурним є більш ефективним, оскільки націлює всіх учасників навчального процесу на досягнення кінцевого результату, значно посилює горизонтальні зв'язки між ними.

Застосування процесного підходу в університеті при плануванні змісту та організації навчального процесу дозволить забезпечити єдиний підхід до розробки нормативних та навчально-облікових документів, що дасть змогу уніфікувати структуру організаційного і науково-методичного забезпечення підготовки фахівців, системність у формуванні навчальних заходів. Стандартність структури організаційного і науково-методичного забезпечення дозволить проводити ефективний аналіз якості навчально-виховного процесу, створити основи для формування системи управління якістю підготовки фахівців.